

1. Григор'єва О. Є. Проблеми ризиків, що виникають під час реалізації інноваційних проектів, та методи їхнього кількісного вимірювання // *Проблеми економіки та управління*. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2008 р. - С. 64-71. 2. Сергєєва Л. Н., Єлесіна А. А. Особливості внутрішніх ризиків вnz із точки зору управління // *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки*. - № 3(15). - 2012. - С. 140-147. 3. Єлесіна А.А. Механізм управління зовнішніми ризиками ВНЗ // *БІЗНЕСІНФОРМ*. - № 9. - 2012. - С. 315-318. 4. Хімичева Г. І., Віткін Л. М., Бобрусь О. В. Аналіз і обґрунтування ризиків інноваційної діяльності ВНЗ // *Вісник НТУ «ХПИ»*. - № 56 (1029). - 2013. - С. 76-83.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ВНЗ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ

Гавран В.Я., Гавран М.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

За десятиліття імітації реформування вищої освіти і впровадження Болонського процесу в Україні ми значно відстали від наших Європейських сусідів, зокрема закладів вищої освіти Польщі, які здійснюють навчально-виховний процес відповідно до європейських освітніх вимог. Адже структура та зміст польських ВНЗ, передовсім, відповідають вимогам європейського ринку праці. Відомо, що з кожним роком збільшується кількість студентів, які спрямовують свої зусилля на здобуття вищої освіти у вищих школах Польщі. Саме тому, потрібно вивчати та реалізовувати на практиці досвід провідних європейських ВНЗ.

Питання із удосконалення змісту навчання відповідно до вимог Болонського процесу активно досліджують українські науковці Ю. Рашкевич, Л. Товажнянський, В. Бортніков, В. Кремень та багато інших. Водночас згадана проблема не втрачає своєї значимості, оскільки з кожним днем постають нові виклики перед освітянами. Прийнятий новий Закон України «Про вищу освіту» вимагає від ВНЗ запровадження студенто-центрованого навчання, «в основу якого покладено компетентнісний підхід до побудови та реалізації освітніх програм, повна інтеграція Національних рамок кваліфікацій, нової структури вищої освіти, стандартів нового покоління, навчальних програм та окремих навчальних дисциплін» [1, 3]. У свою чергу

зрозумілою є і проблема невідповідності змісту навчання до вимог ринку праці.

Метою нашого дослідження є сформулювати пропозиції щодо удосконалення змісту навчальних програм у вищих навчальних закладах України в умовах інтеграції до європейського ринку праці.

Вивчаючи досвід польських ВНЗ стає очевидним, що не лише структура вищої освіти відповідає європейським вимогам, але й зміст навчання спрямований на швидке реагування на потреби ринку праці. Як відомо, підготовка ліценціатів (це перший ступінь навчання, що відповідає освітньо-кваліфікаційному рівню «Бакалавр») здійснюється упродовж трьох років, забезпечує такі результати навчання, як знання, уміння і компетенції, а також готує до професійної діяльності. Зазначимо також, що студенти обирають напрям навчання лише після першого року навчання, що дозволяє їм у процесі оволодіння дисциплінами основного курсу визначитися із накопиченням професійних компетенцій [2].

Досліджуючи досвід формування навчальних програм і планів бакалаврату передових вищих шкіл Польщі, виявлено наступну структуру навчальної програми, яку доцільно впроваджувати в Україні (табл. 1)

Таблиця 1

Структура навчальної програми

Групи предметів	Обсяг кредитів ECTS
I. Основні предмети (обов'язкові для всіх студентів)	74
II. Предмети напрямку підготовки (обов'язкові для студентів певного напрямку підготовки)	42
III. Предмети за вибором студента, в т.ч. предмети спеціалізації в межах напрямку	32 15
IV. Дві іноземні мови	20
V. Фізичне виховання	2
VI. Бакалаврська робота	10
Разом	180

*Джерело: побудовано на підставі [2,4].

Особливість даної програми в тому, що блок основних предметів є фундаментом для всіх споріднених напрямів підготовки і тільки після оволодіння ними студент обирає конкретний напрям підготовки і в подальшому спеціалізацію цього напрямку. Даний підхід забезпечить

єдність напрямів в межах галузі і мобільність студентів щодо вибору траєкторії навчання.

До основних предметів, обов'язкових для всіх студентів бакалаврату з економіки та підприємництва, потрібно включити наступні: економічна географія або історія господарської діяльності; філософія або соціологія; математика; статистика; право; мікроекономіка; макроекономіка; інформатика; бухгалтерський облік; фінанси; міжнародна економіка; маркетинг; менеджмент; європейська інтеграція. Ці предмети вивчаються перші три семестри, після них ідуть предмети певного напрямку і предмети за вибором студента, які формуватимуть спеціалізацію напряму підготовки.

Болонський процес і новий Закон України «Про вищу освіту» декларують створення і реалізацію таких освітніх програм, відповідно до яких буде здійснюватись підготовка фахівців придатних до працевлаштування на ринку праці. Саме це вимагає тісної співпраці ВНЗ із працедавцями, професійними організаціями і випускниками.

Опитування, проведені серед європейських працедавців, показали, що шанси отримати належне місце на ринку праці залежить від [1]:

- навичок, що характеризують придатність до працевлаштування-78%;
- позитивного ставлення до роботи – 72%;
- практичний досвід (виробнича практика) – 54%;
- напряму здобутої освіти – 41%;
- рівень успішності у ВНЗ – 28%;
- престижність ВНЗ – 8%

Оскільки найкращим показником професійної придатності випускника вищої школи є оцінка працедавця, тому пристосування студентів до виконання мабутьних професійних завдань повинно відбуватися через навчання правильного вибору і трансформацію опрацьованих знань до практичної діяльності, яка пов'язана з їхньою майбутньою професією [3].

Отже, у процесі дослідження доходимо висновку, що для удосконалення змісту навчання українських ВНЗ в умовах інтеграції суспільства до європейського ринку праці доцільним є змінити тривалість підготовки бакалаврів, компетенції, уміння й навички яких є швидкоплинними, як і самі запити ринку праці. У свою чергу виникає необхідність модернізації не лише змісту і обсягу навчальної інформації спрямованих на досягнення результатів навчання, але й структури навчальних планів, які повинні бути гнучкими й адаптованими до формування професійних компетенцій, зацікавленень та інтересів студентів.

1. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів:Видавництво Львівська політехніка, 2014. – 168 с. 2. Plan studiów i program kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia w SGH [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // Doc&Set/Desktop/informator_2014_opis_sl_sm (1) (1).pdf. 3. Czerwińska Ewa. Jakość kształcenia w szkole wyższej – perspektywy rozwoju w UE / Ewa Czerwińska // Colloquium wydziału nauk humanistycznych i społecznych, Rocznik II. – 2010. – S. 95 – 104. 4. Standardy kształcenia dla kierunku studiów: Finanse i rachunkowość // Załącznik nr 32. – 12 s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.men.gov.pl>. 5. Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy>.

ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ СТУДЕНТА В ПРОГРАМАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мала Н.Т.

Національний університет "Львівська політехніка"

Обсяг навчального навантаження студента (трудомісткість навчання) встановлюється в академічних кредитах ECTS. Кредит передбачає всі види навчальної діяльності, необхідної для завершення повного року академічного навчання у закладі, тобто: лекції, практичні роботи, семінари, консультації, індивідуальну, самостійну роботу, підсумковий контроль (екзамени, заліки), дипломну роботу, педагогічну, навчальні і виробничі практики чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. Кредит, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами.

У визначенні навчального навантаження студента в програмах вищої освіти слід виокремити наступні етапи:

- Впровадження модулів / навчальних дисциплін (необхідно визначитись щодо використання модульної (навчальні дисципліни мають фіксовану кількість кредитів) чи немодульної (кожна навчальна дисципліна може мати різну кількість кредитів) системи).
- Оцінювання навчального навантаження студента (визначається на основі загального об'єму навчальної роботи, яку повинен виконати студент для досягнення передбачених результатів навчання).